

Драганова В. В.,
здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
Бохан А. В.,
доктор економічних наук, професор,
Державний торговельно-економічний університет

ЦИФРОВА ДИПЛОМАТІЯ ТА НОВІ ВИКЛИКИ ДЛЯ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Сучасними особливостями ХХІ ст. є зміна формату дипломатичних відносин: перехід до цифрової дипломатії, зміна методів ведення переговорів, налагодження зв'язків між державами та загострення відносин між іншими країнами. На це вплинуло цілий ряд факторів: геополітична ситуація, соціально-економічні та екологічні проблеми, науково-технічний та інформаційний прогрес.

Водночас, істотний вплив на ці процеси здійснює штучний інтелект, у тому числі і в сфері дипломатії. Це проявляється у формуванні нових можливостей аналізу даних великих обсягів, швидкого й логічнішого прийняття рішень, прогнозування результатів переговорів чи політичної ситуації загалом. Але разом з чималою кількістю переваг існує й значна кількість недоліків. Дослідники констатують про поширення дезінформації, неякісну обробку інформації штучним інтелектом і форми представлення інформації. Virізняють також реальні й потенційні загрози безпеці міжнародних відносин.

Розвиток цифрової дипломатії синхронізується з революцією інформаційно-комунікативних технологій. Відомо, що Інтернет був поширеним серед звичайного населення, але США вирішили впровадити сучасні ІТ-системи у діяльність дипломатичних представників та роботу консульств (Светлакова, 2021).

Уперше це було застосовано у 2002 р., коли Державний департамент США створив Офіс цифрової дипломатії. Департамент модернізував внутрішні операції дипломатичних установ, таких як: документообіг, безпечне цифрове середовище для спілкування. Це забезпечило формування нового етапу зовнішньополітичні відносин та активізації діяльності представників не лише

державних інституцій, консульств і дипломатичних установ, але й громадськості, активістів, журналістів (Bjola, C., Zaiotti, R., 2023).

Крім того, технічний прогрес зумовив впровадження штучного інтелекту як допоміжного інструменту в дипломатії. Нейромережа використовується для швидкої обробки масивної бази даних, прогнозування розвитку міжнародної діяльності, виявлення дезінформації та міжнародних криз (Najla Al Midfa, 2024)

У 2021 р. Європейський Союз визнав, що штучний інтелект є інструментом цифрової дипломатії та може бути використаний у сфері зовнішньої політики, особливо в активний період пропаганди та гібридних війн між полярними державами. Координація такого виду міжнародної комунікації регламентується спеціальним комітетом AIDA (Special Committee on Artificial Intelligence in a Digital Age). Тому штучний інтелект використовується у функціональній роботі державних представників. Він не тільки прискорює дипломатичні процеси, а ще й модифікує і вносить нові ідеї у діяльність консульств.

Разом з тим, існують певні ризики та загрози, які неможливо ігнорувати. Вони пов'язані з неякісним підбором інформації, частим використанням недостовірних джерел, помилками в обробці даних і прогнозуванні ситуацій. Це зумовлено тим, що штучний інтелект поверхнево розкриває тему, не завжди спроможний деталізувати проблеми та оцінити потенційні ризики.

Крім того, на порядку денному є етичні виклики. Вони пов'язані з захистом персональних даних та конфіденційністю інформації у базах даних. Це стосується дотримання міжнародних прав та стандартів. Через нераціональне використання штучного інтелекту в дипломатичних цілях, можуть виникати факти порушення міжнародного права та прав людини.

Зростає також динаміка прояву ризику залежності людей від технологій. Люди використовуючи штучний інтелект у рутинних процесах, можуть стимулювати втрату критичного мислення, зумовлювати ефекти керованості суспільством і посилювати вразливість інформаційних систем до хакерських атак. Найбільшою проблемою є зловживання нейромережі щодо поширення

дезінформації в цілях ведення гібридної війни (поширення оманливих новин для паніки та маніпуляції суспільством). Це може впливати на роботу працівників дипломатичних служб і погіршувати ситуацію на міжнародній арені. Тому має бути «прозорість алгоритмів» і розуміння циклів обробки даних штучним інтелектом (Івасечко О., Калита О., 2023) .

Отже, цифрова дипломатія – це новий напрям зовнішньополітичної діяльності, активізації міжнародного співробітництва та інформаційної взаємодії. Діджиталізація є ринковою перевагою, але у той же час несе загрози для суспільства в контексті соціально-культурної та інформаційної безпеки його розвитку. Доцільно було б розробити міжнародні правила, які б регламентували та чітко прописували моменти, у яких слід використовувати допомогу штучного інтелекту в сфері дипломатії.

Список використаних джерел

1. Светлакова М. А. (2021). Теоретичний вимір поняття «Цифрова дипломатія». URL: https://repository.mu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/3011/1/teor_vymir.pdf
2. Bjola, C., & Zaiotti, R. (2023). Digital Diplomacy and International Relations: Trends and Challenges. Routledge. URL: https://www.researchgate.net/publication/343895827_Digital_Diplomacy_and_International_Organisations_Autonomy_Legitimacy_and_Contestation
3. Najla Al Midfa (2024). Artificial Intelligence in Diplomacy: Transforming Global Relations and Negotiations. URL: <https://trendsresearch.org/insight/artificial-intelligence-in-diplomacy-transforming-global-relations-and-negotiations/>
4. AIDA committee (2021). Artificial Intelligence governance as a new European Union external policy tool. URL: <file:///C:/Users/user/Downloads/artificial%20intelligence%20diplomacy-QA0521177ENN.pdf>
5. Івасечко О., Калита О. (2023). Штучний інтелект як новітній інструмент дипломатії: виклики та перспективи. URL: <http://regionalstudies.uzhnu.uz.ua/archive/34/22.pdf>